

Брюксел, 22.12.2020 г.
COM(2020) 819 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно изпълнението на Регламент (ЕО) № 450/2003 на Европейския парламент и на Съвета относно индекса на разходите за труд (ИРТ)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

С Регламент (ЕО) № 450/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2003 г. относно индекса на разходите за труд (ИРТ)¹ се установява обща рамка за държавите членки, за да изготвят съпоставими индекси и да ги представят на Комисията.

Индексът на разходите за труд измерва тримесечните изменения на общите почасови разходи за труд на работодателите, давайки възможност да се следят тенденциите на ценовия натиск в резултат на производствения фактор „труд“. ИРТ е част от групата европейски показатели, които предоставят информация за икономическите тенденции в еврозоната. Евростат публикува на уебсайта си² тримесечен бюлетин относно индекса на почасовите разходи за труд, който съдържа пълен набор от данни с разбивка по икономическите дейности и по елементите на разходите за труд (преки и непреки разходи за труд). На уебсайта също така се посочват тримесечни и годишни темпове на растеж.

Съгласно член 13 от Регламент (ЕО) № 450/2003 на всеки 2 години Комисията внася отчетен доклад пред Европейския парламент и пред Съвета. Тъй като в предишните доклади бяха анализирани динамичните редове с данни за минали периоди, в настоящия доклад се разглежда качеството на данните за индекса на разходите за труд, получени след това: от второто тримесечие на 2018 г. (2018 г. Т2) до първото тримесечие на 2020 г. (2020 г. Т1). Тъй като Обединеното кралство бе член на Европейския съюз до 31 януари 2020 г., данните за ИРТ, предадени от тази държава, също са включени в настоящия доклад.

През юли 2003 г. Комисията прие Регламент (ЕО) № 1216/2003³, с който определи в по-големи подробности процедурите, които държавите членки трябва да следват, когато ѝ предават индексите, корекциите за календарни въздействия и за сезонност на индексите, които следва да бъдат направени, както и съдържанието на националните отчети за качеството. През март 2007 г. Комисията прие Регламент (ЕО) № 224/2007⁴. С него се изменя Регламент (ЕО) № 1216/2003 и се разширява обхватът на индекса на разходите за труд, така че да включва икономическите дейности, определени в NACE Revision 1, раздели L, M, N и O. Последните раздели включват главно непазарни услуги, които могат да имат различна динамика спрямо пазарните услуги. Освен това

---

¹ *ОВ L 69, 13.3.2003 г., стр. 1.*

² Тримесечният бюлетин се публикува на датите, определени в календара за публикуването; и двата документа могат да бъдат намерени на уебсайта на Евростат (<http://ec.europa.eu/eurostat/web/main> — достъпен на английски, френски и немски език).

³ Регламент (ЕО) № 1216/2003 на Комисията от 7 юли 2003 г. за прилагането на Регламент (ЕО) № 450/2003 на Европейския парламент и на Съвета относно индекса на разходите за труд (ОВ L 169, 8.7.2003 г., стр. 37).

⁴ Регламент (ЕО) № 224/2007 на Комисията от 1 март 2007 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1216/2003 във връзка с икономическите дейности, обхванати от индекса на разходите за труд (ОВ L 64, 2.3.2007 г., стр. 23).

през август 2007 г. Комисията прие Регламент (ЕО) № 973/2007⁵, с който бяха изменени някои правни актове относно специфични статистически области, включително индекса на разходите за труд, с цел прилагане на статистическата класификация на икономическите дейности, установена в NACE Revision 2.

В приложение I към Регламент (ЕО) № 1216/2003 качеството на индекса на разходите за труд се определя посредством следните критерии: съотносимост, точност, навременност на предоставяне на данните, достъпност и яснота, съпоставимост, съгласуваност и пълнота. Тъй като достъпността и яснотата бяха сметени за задоволителни в предишния доклад за ИРТ⁶, ще се съсредоточим върху съотносимостта, пълнотата, навременността, точността, съпоставимостта и съгласуваност.

II. ОБЩ НАПРЕДЪК СЛЕД ПОСЛЕДНИЯ ДОКЛАД

От законодателна гледна точка след приемането на последния доклад не са правени промени. Оттеглянето на Обединеното кралство от Европейския съюз обаче оказва влияние върху агрегатите на ЕС. По-специално от 2020 г. Т1 нататък версиите на ИРТ отразяват новия състав на ЕС-27.

Данните за ИРТ продължиха да се събират с помощта на стандартите SDMX за подобро предаване на данни, а годишните отчети за качеството бяха актуализирани по график преди края на годината, следваща референтния период.

Данните за ИРТ бяха пребазирани спрямо новата референтна година (2016 г.), за която през 2019 г. станаха достъпни нови референтни данни, получени от последното изследване на разходите за труд.

Нивата на почасовите разходи за труд бяха актуализирани в рамките на 3 месеца след референтната година въз основа на данните за ИРТ за 2019 г.

Накрая работната група за Статистическите данни за пазара на труда (LAMAS) одобри нов образец, разработен от Евростат, за събиране на информацията относно моделите за корекции за сезонност, използвани от държавите членки в контекста на ИРТ.

Подробна информация за тези разработки е представена в следващите параграфи.

2.1 Подобрени стандарти за събирането на данни

Най-актуалната версия на структурите за обмен на статистически данни и метаданни (SDMX)⁷ продължава да се използва успешно за получаване на данни от

⁵ Регламент (ЕО) № 973/2007 на Комисията от 20 август 2007 г. за изменение на някои регламенти на ЕО относно специфични статистически области, прилагащи статистическата класификация на икономическите дейности NACE Revision 2 (ОВ L 216, 21.8.2007 г., стр. 10).

⁶ COM(2017) 71.

⁷ <http://sdmx.org/> (достъпен само на английски език).

държавите членки и за изготвянето на ИРТ, но също така и за предаване на данни за ИРТ на Европейската централна банка.

Инструментът за автоматично валидиране на данните (STRUVAL) бе използван за уведомяване на държавите членки за ИТ проблемите, открити при предаването на техните данни за ИРТ.

2.2 Пребазиране на ИРТ

Данните за индекса на разходите за труд са представени под формата на индексни номера, изразени във връзка с дадена базова година, за която тяхната стойност се приема за 100. В резултат на това индексните номера предоставят натрупаното увеличение в разходите за труд обратно в базовата година.

Базовата година се избира така, че да съвпада с последното 4-годишно изследване на разходите за труд, което предоставя референтни данни за тяхното ниво. По този начин данните за ИРТ, изразени спрямо тази базова година, могат да бъдат директно комбинирани (умножени) с данни от изследването на разходите за труд за получаване на оценки за нивата на разходите за труд за последната година, за която са налични данни за ИРТ.

След публикуването на последните данни от изследването на разходите за труд за референтна 2016 г. домейнът на ИРТ бе съответно пребазиран. От юни 2019 г. данните за ИРТ се изразяват спрямо новата базова година – $2016 = 100$.

2.3 Нива на почасовите разходи за труд

Евростат продължи да публикува успешно годишните оценки на почасовите разходи за труд по раздели на NACE Rev. 2 след първото издание, публикувано през април 2016 г. Тези оценки се основават на нивата на разходите за труд и на тенденциите на индекса на разходите за труд и се правят 3 месеца след края на референтния период. Отразяването включва всички раздели на NACE Rev. 2 с изключение на раздел L (операции с недвижими имоти).

2.4 Отчети за качеството

Отчетите за качеството, представени от държавите членки, бяха своевременно обработени с помощта на най-новата версия на инструмента за метаданни на Европейската статистическа система и предоставени на разположение на всички ползватели⁸.

2.5 Корекциите за сезонност и за календарни въздействия

Евростат анализира динамичните редове с корекции за сезонност (SA) и за календарни въздействия (CA), предадени от държавите членки, и направи междудържавно

---

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/lci_esms.htm

сравнение на резултатите, които бяха представени на работната група за Статистическите данни за пазара на труда (LAMAS-LMI) през октомври 2019 г.

Евростат представи и нов образец, който държавите членки ще използват от 2020 г. нататък, за да съобщават за процедурите и моделите, използвани за корекциите за сезонност на техния динамичен ред за ИРТ. Успоредно с това бе разработена специална програма като добавка към софтуера JDemetra+, така че образецът да може да бъде попълван по хармонизиран и автоматизиран начин.

III. КАЧЕСТВО НА ДАННИТЕ

3.1 Съотносимост

С цел да оценят евентуалния инфлационен натиск, предизвикан от промени на пазара на труда, Комисията и Европейската централна банка използват индекс на разходите за труд за отработен час, който показва краткосрочните промени на разходите за труд. Веднага щом данните станат налични, индексът трябва да бъде изчислен за всяка държава членка, за целия ЕС и за еврозоната. Индексът на разходите за труд е важен както за социалните партньори, участващи в договарянето на работната заплата, така и за самата Комисия при наблюдаването на промените на разходите за труд в краткосрочен план. Индексът на разходите за труд е един от основните европейски икономически показатели⁹. Накрая данните за ИРТ се използват за индексацията на цените в някои големи търговски договори, които са с продължителност от няколко години.

Ползвателите продължиха да търсят не само информация за тримесечните процентни промени в разходите за труд, измервани чрез индекса на разходите за труд, но и все повече информация за разходите за труд в абсолютно изражение (евро на час). Ежегодно през април Евростат продължи публикуването на оценки на почасовите разходи за труд в евро и в националните валути с разбивка по NACE Rev. 2. Бяха включени годишните темпове на растеж на нивата на почасовите разходи за труд, както и дялът на непреките разходи за труд в общите разходи за труд¹⁰. Получената обратна връзка за публикуването на тези оценки е положителна и Евростат ще продължи да публикува годишните разходи за труд с разбивка по NACE Revision 2.

3.2 Пълнота

Като цяло наличността и пълнотата на индекса на разходите за труд бяха задоволителни през целия референтен период. Евростат получи данни с корекции за календарни въздействия, както и данни с корекции за календарни въздействия и за

⁹ COM(2002) 661, Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета — *Към по-добра методология в областта на статистическите данни и показатели в еврозоната*.

¹⁰ Вж. набора от данни *lc_lci_lev* в Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, достъпен на английски, френски и немски език).

сезонност от всички държави членки за всички тримесечия с едно изключение (Гърция, за 2019 г. Т3). Държавите членки предадоха и данни без корекция за сезонност, с изключение на Дания и Швеция, на които бяха предоставени дерогации¹¹.

В случая с Дания всички данни за ИРТ за референтното тримесечие 2019 г. Т4 бяха предадени на Евростат навреме, но бяха публикувани със закъснение от 5 седмици, докато се вземе решение за записването на новата система за вноски за социално осигуряване.

По отношение на страните от Европейското икономическо пространство (ЕИП)¹², Исландия и Норвегия предадоха данни за ИРТ за всички тримесечия на референтния период.

Швейцария не събира тримесечни данни за ИРТ.

Въпреки подобрения обхват на данните с корекция за сезонност основните показатели все още се основават на промени спрямо предходната година (Т/Т-4) в данните с корекции за календарни въздействия, които показват по-ниска променливост. Всички данни обаче, включително оценките с корекция за сезонност, могат да се намерят на съответната страница на базата данни на Евростат, с което се гарантира яснота и съгласуваност с други видове статистическа информация за цените (например по-конкретно хармонизирания индекс на потребителските цени)¹³.

Всички държави членки представиха национални отчети за качеството за референтната 2018 г. Тези отчети бяха валидирани и публикувани на съответната уебстраница на Евростат¹⁴.

3.3 Навременност

Навременността на държавите членки при изпращането на данни до Комисията след предишния доклад е добра, като всички данни бяха предадени своевременно, с изключение на Гърция за 2019 г. Т3; нейните данни бяха предадени със закъснение от 8 дни.

Що се отнася до страните от ЕИП, Норвегия предаде навреме данни за ИРТ, както и Исландия.

---

¹¹ Съгласно Регламент (ЕО) № 1216/2003 Дания, Германия, Франция и Швеция не са задължени да предоставят данни без корекция за сезонност.

¹² Регламент (ЕО) № 450/2003 на Съвета не се прилага по отношение на Лихтенщайн.

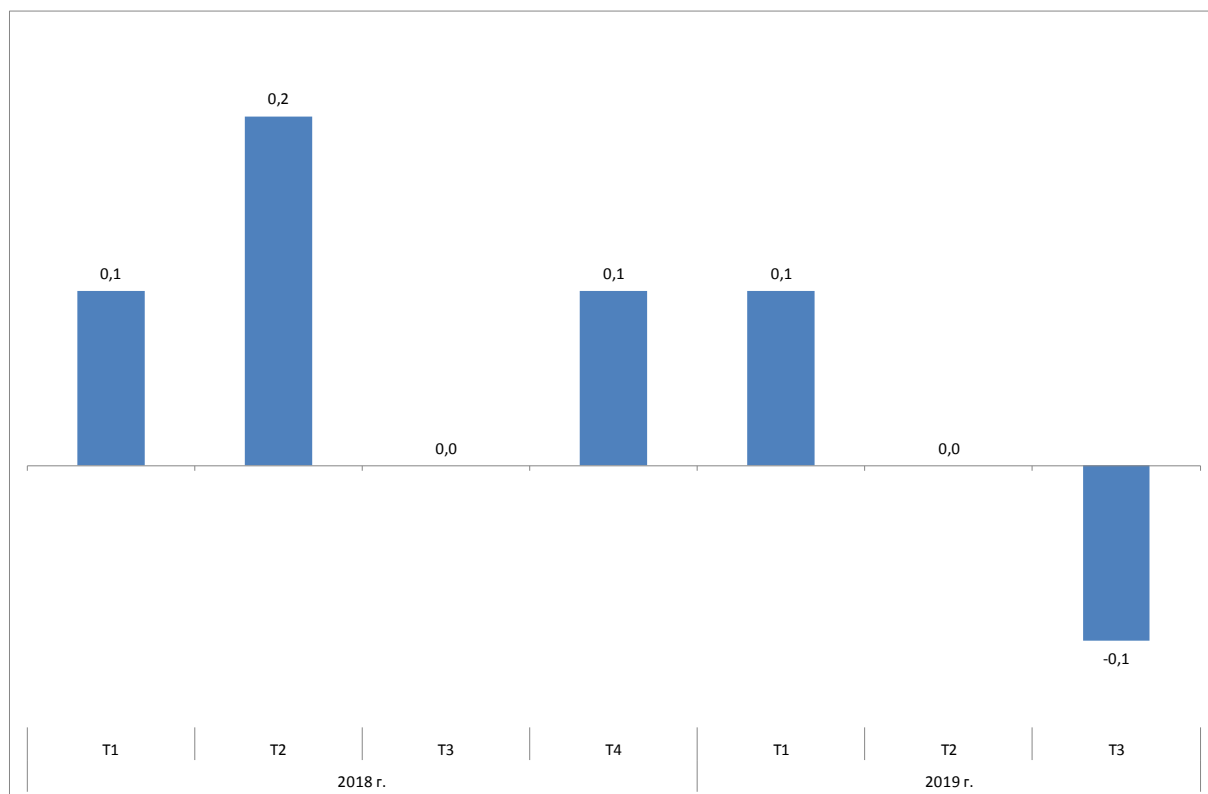
¹³ Вж. набора от данни *lc_lci_r2_q* в Eurobase (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>, достъпен на английски, френски и немски език).

¹⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/lci_esqrs.htm (достъпен само на английски език).

3.4 Точност

Индексът на разходите за труд се съставя от няколко различни променливи (например разходи за труд и отработени часове), които могат да се вземат от различни източници. Това означава, че по всяко време могат да бъдат направени ревизии, които да засегнат последното тримесечие, няколко тримесечия или цели години. Ако корекциите се отнасят за референтната година, трябва да бъде ревизиран целият динамичен ред. Ревизиите на основния показател за ЕС (годишния темп на растеж) надхвърлиха 0,1 процентни пункта само един път от първото тримесечие на 2018 г. насам (0,2 процентни пункта — ревизия за 2018 г. Т2, вж. фигура 1). Това е подобрене в точността в сравнение с предишния доклад.

Фигура 1: Промени в годишния темп на растеж между първата и последната (2020 г. Т1) версия на ИРТ (EU-28, агрегат за раздели от В до S на NACE Revision 2, общо разходи за труд, в процентни пункта)

3.5 Съпоставимост

Съпоставимостта между държавите се осигурява чрез подробните определения и методологията, включена в законодателството за ИРТ. Държавите членки изпълняват изискванията на ЕС чрез източници на данни, налични на национално равнище. Повечето от тях използват проучвания или комбинация от проучвания и административни данни, докато две държави членки разчитат изключително на административни източници.

С цел да се публикуват данни за индекса на разходите за труд, които да са съпоставими във времето, е важно да се правят корекции за календарни и сезонни въздействия. Основните показатели се коригират за календарни въздействия, а сезонността се компенсира, като се съпоставят едни и същи тримесечия през 2 последователни години.

Съгласно член 1 от Регламент (ЕО) № 1216/2003 на Комисията данните за индекса на разходите за труд трябва да се предават в три форми — без корекция за сезонност, с корекция за календарни въздействия и с корекция за календарни въздействия и за сезонност.

В Регламент (ЕО) № 450/2003 не се посочва изрично дали корекциите за календарни въздействия и за сезонност трябва да бъдат извършвани с помощта на прекия или косвения подход. Косвена корекция означава, че основните динамични редове са коригирани и след това използвани за изграждането на агрегати от по-високо ниво, докато при пряка корекция всеки един динамичен ред, включително и агрегати от по-високо ниво, се коригира поотделно.

В случая с ИРТ Евростат препоръчва да се използва косвеният подход, за да се избегнат несъответствия между общите разходи за труд и отделните елементи. Такива несъответствия се откриват лесно и от ползвателите и могат да породят съмнения относно цялостното качество на ИРТ.

Евростат систематично открива несъответствия между суми и елементи от 0,1 процентни пункта или повече (след закръгляне) и ги съобщава на съответната държава чрез протокол за валидиране. След това общият ИРТ се преизчислява въз основа на елементите от преки и непреки разходи за труд (косвен подход). Този хармонизиран подход гарантира и подобрена съпоставимост между държавите.

По време на срещата LAMAS-LMI, проведена през 2019 г., Евростат информира държавите членки за своята оценка на динамичните редове с корекции за сезонност (SA) и за календарни въздействия (CA), предадени във връзка с индекса на разходите за труд. Данните SA и CA бяха анализирани поотделно и проверени за наличието на остатъчни сезонни и календарни въздействия съответно. Стандартен образец бе предложен и приет от държавите с цел да се документират техните процедури за корекции за сезонност и календарни въздействия. Държавите, при които бяха налични остатъчни сезонни и календарни въздействия в съответния динамичен ред, бяха помолени да проверят процедурите си за корекции и да съобщят констатациите си.

3.6 Съгласуваност с данните от националните сметки

Една от областите, на които продължава да се отделя внимание, е съгласуваността на ИРТ с други статистически данни за разходите за труд, по-специално с тримесечните данни от националните сметки (НС).

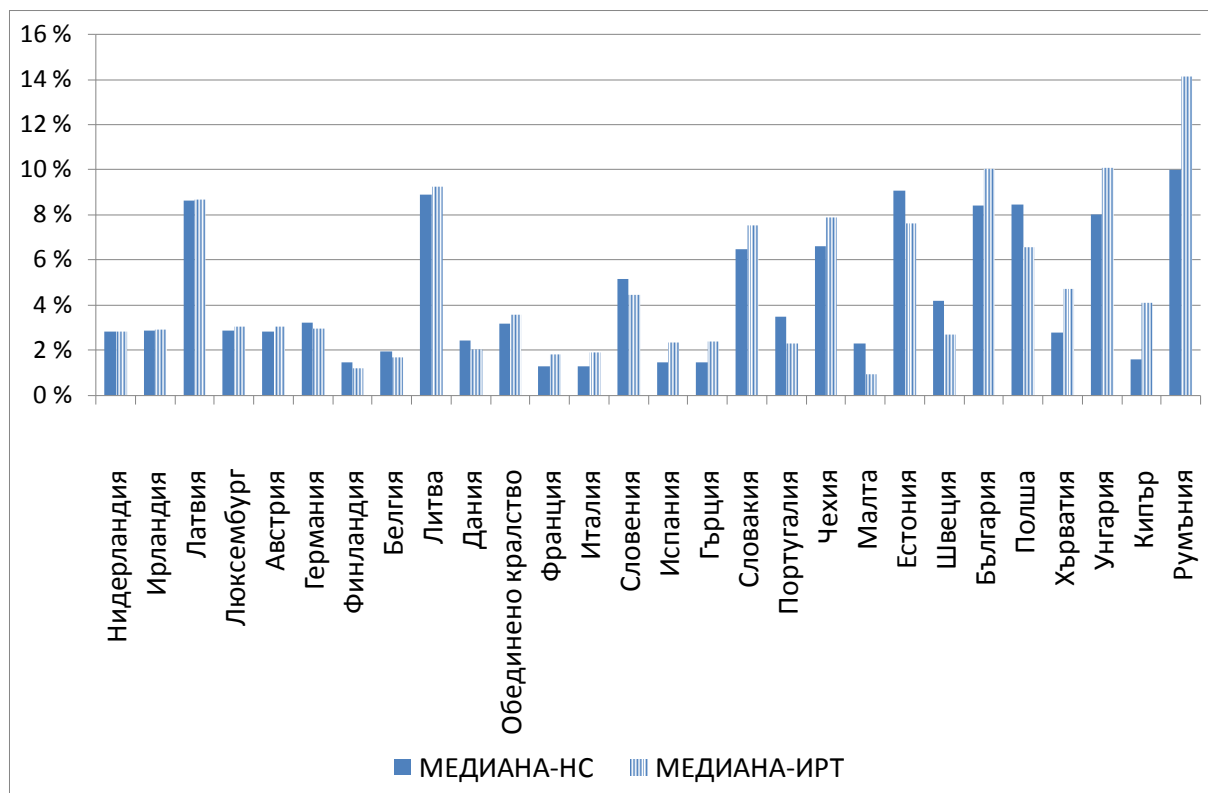
За годишния отчет за качество от държавите членки се иска да направят сравнение между темпа на растеж на индекса на разходите за труд и този на почасовата компенсация на наетите лица по данни от националните сметки (определение от ЕСС 2010¹⁵). Не се очаква наборите от данни да съвпадат напълно — дори да бъдат използвани почти еднакви определения на разходите за труд, статистическите източници и обработката могат да се различават. Освен това е изключително трудно да се събират данни за отработените часове както за индекса на разходите за труд, така и за националните сметки. Въпреки тези различия в методологията е полезно да се анализира нивото на несъответствия между двата източника. Когато нивата са над даден относителен праг, това може да показва проблеми в качеството в някой от двата набора от данни.

За оценка на качеството Евростат продължи да наблюдава агрегатите за раздели В до S на NACE Revision 2 за всяка държава членка. За това сравнение бяха използвани данни от ИРТ без корекция за сезонност, с изключение на данните за Дания и Швеция, за които бяха налични данни с корекция за календарни въздействия. Средният годишен темп на растеж на индекса на разходите за труд бе сравнен с този на почасовата компенсация на наетите лица за 10 тримесечия и беше сметено, че измененията с повече от два процентни пункта (pp) дават основание за по-нататъшен анализ. Такъв беше случаят с Унгария (2,1 pp), Кипър (2,5 pp) и Румъния (4,1 pp) (вж. фигура 2, като държавите са подредени във възходящ ред според разликата в абсолютната стойност). Във връзка с резултатите от анализа по-горе при тези държави членки се предприемат последващи действия, особено що се отнася до данните за отработени часове.

*Фигура 2: Медианни годишни темпове на растеж на индекса на разходите за труд (ИРТ)
спрямо почасовата компенсация на наетите лица (НС)
(агрегат за раздели от В до S на NACE Revision 2, общо разходи за труд,
референтен период: 2017 г. T4 – 2020 г. T1*, в %)*

---

¹⁵ Регламент (ЕС) № 549/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. относно Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз (ОВ L 174, 26.6.2013 г., стр. 1).

* С изключение на Белгия и Дания: 2017 г. Т4 – 2019 г. Т4. Данните от националните сметки за 2020 г. Т1 не бяха налични към момента на изготвяне на настоящия документ.

Освен медианната стойност, Евростат сравни и стандартното отклонение на годишните темпове на растеж както на ИРТ, така и на динамичните редове от националните сметки като показател за променливост.

В два случая, при данните за Австрия и Естония, стандартното отклонение на динамичните редове от ИРТ се различаваше с 2 процентни пункта от динамичните редове от националните сметки. И двете държави бяха помолени да проучат причините за тези различия и да уведомят Евростат за резултатите.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Като цяло качеството на индекса на разходите за труд на държавите членки и на агрегатите на ЕС продължи да се подобрява след предишния доклад. Това важи по-специално за размера на ревизиите.

Отчетите за качеството, представени от държавите членки, бяха обработени с помощта на най-новата версия на инструмента за метаданни на Европейската статистическа система и предоставени на разположение на всички ползватели.

Наред с други промени след предишния доклад домейнът на ИРТ бе пребазиран спрямо новата базова година (2016 г.) и бе договорен нов образец за по-добро отчитане на практиките на държавите членки по отношение на корекциите за сезонност. От първото

тримесечие на 2020 г. агрегатите от ИРТ отразяват новия състав на Европейския съюз без Обединеното кралство.

От 2017 г. насам Евростат публикува годишни оценки за нивата на почасовите разходи за труд по разделите на NACE Revision 2, които се основават както на нивата от изследването на разходите за труд, така и на тенденциите на индекса на разходите за труд. Получени са положителни отзиви от ползватели, по-специално от институционални ползватели, които използват тези данни, за да наблюдават сближаването на заплатите в рамките на Европейския съюз.

Комисията ще продължи редовно да следи за спазването на изискванията и качеството на данните, като използва предоставяните данни и други национални документи, включително отчетите за качеството. Където се установи, че няма подобрене или то е недостатъчно, Комисията ще работи в тясна връзка с компетентните национални статистически органи.